

## החובל פרק שמיני בבא קמא

פו.

עין משפט  
נר מצוה

**חייב כבולן.** חמשה דברים: **הידי דמי.** שהא היזק בלא חבורה: **לאו כגון שהכח** כו'. דבאין סופו לחזור ליכא למימר דכל בלא חבורה סופו לחזור הוא: **שגלחו.** דאפחמיה מכספיה בלא חבורה: **ה"ג גלחו מהדר הדר היינו צעין.** כלומר מה לי שער מה לי יד הא

בסופו לחזור מתיבת ליה: **נשא.** סם המשיר את השער ואינו (ט) חוזר ואיכא נזק דהא אפחמיה מכספיה

דמוס הוא: **קרטופני.** בקעים בקעים מטופני: **מאוזני ליה.** מכאבים לו מחמת חזק הסס: **דנעי לאסויי.** לנעלא דהנך קרטופני: **שנע דהוי מרקד זי כוזי.** לשון מרקד בחנויות: **דנעי אחווי גווי.** מראה יעווע נראשו להראות מיני שמוק כדך הלניס דהשתא על שירפא הנך קרטופני לא מני מחוי וע"פ שלא נטלו משאר מלאכה נותן לו שנת זו הואיל ומלאכתו נזק: **שנע גדולה.** דמי ידו: **ושנע קטנה.** כל ימים שיפול למשכר רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין: **שכל יום ויום.** עד שיחזור לקדמותו נותן לו בכל יום כמו שנשכרים פועלים בשוק ולא כשומר קישואין דהא לרבה לא יחייב ליה דמי ידו: **ה"ג הקוטע יד עזר עברי של חצירו.** קוטע ממנו דאין סופו לחזור: **ואלל רבו לא פיתח.** שלא נטלו ממלאכה: **פיתח אלל רבו.** אף אלל רבו כגון קוטע את ידו: **וכולן.** עניים ועשירים: **רואין אופן.** ואפילו את העשירים: **כאילו ירדו כו'.** ואין שמים את העני כלי עניותו להקל ולא את העשיר לפי עשרו שהרי אין לדמי נשמו סוף אלל כולן שוין נזק: **נפחוסים שנע.** פחוסים שנעיים להקל דמיון דנעי הוא נשמו קלה: **סומא אין לו נשום.** לקמן בשמעתין (ע"ז): **אלא רבי שמעון סא.** דאיהו נמי לאו כי הדדי משוי להו: **אין לעצבים נשום.** צמתותיהן היא (דף פו.): **נחשוון לניש את זה כו' פטור.** מדשמעתין ליה לר' שמעון גזי קטלא באלו הן הנשפרין (פסדרין דף עט.) נחשוון להרוג את זה והרג את זה פטור הכא נמי לא שנא לעצמא דהתם משום וארז לו הכא נמי כתיב צמצושי: **שימית צו.** צממה ימלאה עזר זה ויעשו לו נזשם זה ואותו שומא יתן לזן חורין זה: **כדאמר רב פפא.** לקמן (ע"ז): דמיכלמו

## תורה אור השלם

1. וְכִי יִהְיֶה אִישׁ שָׂא לְרֵעֵהוּ וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכְהוּ נֶפֶשׁ נֶפֶשׁ וְקָם אֶל אֶחָת הָעֵרִים הָאֵלֶּה: דברים יט א  
2. כִּי יִצְא אֲנָשִׁים חֲדָר אִישׁ וְאֶחָד וְקָרְבָה אִשֶּׁת הָאָדָם לְהַצִּיל אֶת אִשְׁהָ מִיַּד מִכְּבָדוֹ וְשָׁלַחָה יָדָהּ וְהִחֲזִיקָה בְּמַבְשִׁי: דברים כה יא

## רבינו הגנאל

וקתאני חייב כבולן, שמע מינה דמכא אביו ואמו כי האי גונא וחייב כבולן. דחיקין, לא בשחרשו לאביו. ואקשין, לא חורש בן מות הוא דהא אמ' רבה המכה אביו וחורשו חייב מיתה, אי איפשר בלא חבורה, בעידנא דמחי ליה טיפאת דרמא נפלה ליה. באוניא ורזי חרש. ופרקינן, לא בשגלחו. או בשגלחו סופו לחזור השער, והנינו בעיין. דחיקין, לא דמי לבנין מתניתין, לא הדר כגון דסכיב נשא. פיר', גלחו ומשה בראשו סם שאינו צומח בה שער לעולם. וחייב כבולן דקתאני במתניתין. נזק, כדאמרין. צער, דאית ליה קרטופני שחן בחבורת ויהי השער מגינה עליהן ועתה מצטער עליהן. ריפוי, דנעי אסוייהו. שבת, שיהיה בבי הלולא שחוק מגולה ראש ונטול שרש ועכשיו מתבייש מפני קרטופני בראשו, בושת, אין לך בשת גדולה מזו. והא בעינא דרבה, לאבי ורבה פשיטא להו. דאיתמר, הכהו על ידו צמתה וסופו לחזור, אמ' אביו נותן לו דמי שבת גדולה והוא הנזק כדאמרין שמים אותו עבד, שבת קטנה רואין כאלו שומר קישואין. רבא אמ' אינו נותן לו אלא שבתו שבכל יום. איתמר הקוטע יד עבד עברי שלחבירו וכול', רבא אמ' הכל יתן לרב, ויקח בדמי הנזק קרקע ואוכל הרב הפירות עד שיצא העבד. פשיטא פיתח אצל עצמו ואצל רבו לא פיתח. היכי דמי, דפסקיה לרש אוניה או ריש נחיריה, הכל לעצמו. פיתח נמי אצל רבו, כגון הקוטע את ידו, היינו פלוגתיהו דאביי ורבא. הלכה כרבא. ויש אוניה. פיר' ראש אונן. ויש נחיריה, משלשון נחיריה. אמר ר' יוחנן הקוטע יד עבדו שלחבירו רבו נטול חמשה דברים וכול'. פיר' עבד כנעני. אי ר' שמעון האמר נתחוב לבניש את זה ובניש את זה פטור, מאי טעמא בקטלא וכו'. וקיימא לן דאין חייב בבושת עד שיתחוב לו.

**כגון שחרשו.** וא"ת ואמאי חייב כבולן הא דמי כולו נותן ולפי ר"י דלעיל ינאח דמכל מקום יש כאן זכר בושת וריפוי אף על גב דשנת ככלל דמי כולו שייך לשנות חייב כבולן משום אחריתי: **שבת גדולה לעבד.** כדי שלא מצית רבו צידו שלימה ושנת קטנה לרז אע"פ שמפסקי הרב שאם לא נקטעה ידו או רגלו היה דלי דוולא ואולי בשליחותיה ועכשיו אין יכול כי אם לשמור קישואין ופסח חשצין ליה השתא כגון חלה דאמר בפרק קמא דקדושין (דף יז. וס) דאין חייב להשלים דנסתחפה שדהו ואף על גב דחלה ארבע שנים חייב להשלים התם אין עושה שום מלאכה אבל הכא יכול לשמור קישואין או פסח:

**רבא אמר ינתן חבל לרב גרסינן** וכן גרס ר"ח א' ובספריה היה כתוב הכל לעבד וקשה שנת קטנה למה לא יהיה הכל לרז אלא הכל לרז גרסינן שנת קטנה הכל לעצמו ושנת גדולה ילקח קרקע והרז אוכל פירות שמפסקי הוא צקטיעת ידו ולא מני למידי דוולא ולמיזל בשליחותא אלא לשמור קישואין או פסח:

**פיחת אצל רבו.** ל"ג ואכל עצמו לא פיתח פלוגתא דאביי ורבא דהתם כ"ע מודו דינתן הכל לרז אלא גרסינן פיתח אלל עצמו ואכל רבו פלוגתא דאביי ורבא ומיהו גס אגיראס זו קשה לר"י דכבר אמר זה דפליגי צקוטע יד עבד עברי ואור"י דיש ליישב דיוחק אלל עצמו לא פיתח שמהא צוה פלוגתא דאביי ורבא כגון הכהו על ידו וצמתה וסופה לחזור קודם שלא לחירות דלאביי נותנין שנת קטנה לרז ושנת גדולה לעבד ואע"ג דלא מפסקי העבד מרזי אלל כל ההפסד של הרז הוא מ"מ כיון דשם נזק הוא זה וצמח של קטיעת יד אין לרז אפי' פירות לאביי גס צחקין לו לא יטול כלום ולרבה נותן הכל לרז שנתו שכל יום ויום:

**כאילו הן בני חורין שירדו מנכסיהם.** כי יש עשירים שאין מתביישין יותר מצני חורין שירדו וכן עניים ואין יכולין לרקדק עליהם כ"כ איהו מנח מתבייש כאילו ירד ואיהו מתבייש יותר או פחות וכיוצא בזה מצינו צמתותין" גזי העציר טלימו ופרע ראש של אשה בשוק דאין מדקדקין בדבר אם היו שם צני אדם שרגיל להתבייש יותר מפניהם כגון צני אדם חשודים או לא אלל שום לשומא אחת:

**עדי שיתבויין לו.** וא"ת לרזנן צמצושי מאי דרשי ציה ושמא מצעי ליה לשום דרשה: **אבל** צמישם שיימינן בהו. ולא דמי לנחשוון להרוג את הצהמה והרג את האדם לכתי והרג את ישראל דהתם איכא קרא דדרשין בפרק ז' דמכות (דף ט) צבלי דעת פרט למתחוב להרוג את הצהמה כו' והכא ליכא קרא ולא ילפינן מהתם דהא מצעי לן קרא הכא לרזי שמעון לפטור נתחובו לניש את זה וצייש את זה אף על גב דאיכא קרא צדיני נפשות:

ערוס

לו א מיי פ"ה מהלכות ממרים הלכה ו סמג לאון ריט טוש"ע י"ד סימן רמא סעיף ג:  
לו ב ג מיי פ"ב מהלכות חובל וזמון הלכה ד סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סימן תכ סעיף י:  
לח ד מיי שם הלכה ז סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סימן ע"ד  
לח ה ו מיי שם פ"ד הלכה יג סמג שם:  
ז ב מיי שם פ"ה הלכה יד סמג שם טוש"ע ח"מ סימן תכ סעיף ג:

## הנהרות הב"ח

(א) גמ' כפחותין שבהן השתא מני ר' ירמיה:

## גיליון הש"ס

גמ' ושבתי קטנה לרב. עיין כמחנות דף קה ע"ב מוספות ד"ה שלה:

## הנהרות מהר"ב

רנשבורג

[א] תוס' ד"ה רבא אמר וכו' ובספריה היה כתוב הכל לעבד. וסא דלא קאשו לנירסא זו ממתי' דלקמן דף פו ע"א דקתני חזק מן השבת ממן סאוף ש"ל כמ"ס המוספות לענין עבד מצטער בנתיין דף י ע"ב ד"ה רפואתו וכו' ועי' שם:

## מוסף רש"י

וצמתה. יבשה (ג'יטין) (ב). שבת גדולה. הן פסח דמיו לומכר עכשיו בשוק והוא נזק. ולחיי קיר ליה שבת, שפסח דמיו של עכשיו אינו אלא משום שבת, שאינו ראוי לעצמו מלאכה בשמי ידו עד זמן שמתחיל ידו, אלל לשמור קישואים יאה ראוי לאחר שיקל ממנו כאש המכה קמח, ושבתי קטנה. היינו כאילו הוא שומר קישואין. שנתן לו כל ימי חלוו שישכר צמטה מתחת חולו זה שאינו יכול לשמור קישואים (טו). דמי שבתו שבכל יום ויום. ואין כאן פסח דמים, הואיל וסופו לחזור, אלל לפי שנת של כל יום יתן לו, כל ימי נפילתו למטה יתן שבר אדם שלם לפי מלאכה שהיה רגיל בה, וכשיעמוד ויהא ראוי לשמור קישואין ישמור קישואין זה יתן לו פסח השכר (טו). אין לעבדים בושת. המצייש את העבד, לא חייבנו מורה למת דמי בשמו (טוהדרין) (יג).